

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Факультет соціальної та психологічної освіти
Кафедра психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Завідувач кафедри психології

 Олександр САФІН
«28» серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 8 Психологія профільної освіти

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність 014.06 Середня освіта (Хімія)
Освітня програма Середня освіта (Хімія)

Робоча програма Психологія профільної освіти для здобувачів вищої освіти освітньої програми Середня освіта (Хімія) спеціальності 014.06 Середня освіта (Хімія).

Розробник: Якимчук І.П. кандидат психол. наук, доцент кафедри психології

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри психології
Протокол № 1 від «28» серпня 2023 року

Завідувач кафедри психології

(підпис)

(Олександр САФІН)
(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії природничо-географічного факультету.
Протокол № 1 від «29» серпня 2023 року

Голова науково-методичної комісії природничо-географічного факультету

(підпис)

(Інна РОЖІ)
(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Пролонговано:

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» __ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» __ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» __ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» __ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	українська
Загальний обсяг у кредитах ЄКТС / годинах	3 / 90	3 / 90
Курс	1	1
Семестр	1	1
Кількість змістових модулів із розподілом	2	2
Обсяг кредитів	3	3
Обсяг годин, у тому числі	90	90
Аудиторні	30	10
Лекційні	14	4
Семінарські / Практичні	16	6
Лабораторні		
Самостійна робота	40	60
Індивідуальні завдання	20	20
Форма семестрового контролю	залік	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: сприяти оволодінню здобувачами вищої освіти психолого-педагогічними знаннями про особливості організації навчального процесу у закладах освіти з профільним навчанням, його змісту, характеру і функцій в стимулюванні професійного росту майбутніх учителів; забезпечення методичної підготовки майбутніх учителів з психології профільного навчання щодо реалізації державних стандартів змісту освітньої галузі 01 Освіта в загальноосвітніх навчальних закладах.

Завдання: сформулювати поняття про сутність і структуру профільного навчання; основні поняття профільного навчання; принципи організації навчально-виховного процесу у профільному закладі; психолого-педагогічні особливості, форми та активні методи навчання учнів у ЗОШ; цілі та завдання виховання особистості учнів у профільній школі; особливості контролю і оцінки якості профільної підготовки учнів; психолого-педагогічні засади організації профільної допрофесійної підготовки школярів; вимоги до професійної компетентності вчителя профільної школи.

3. Компетентності та програмні результати навчання за ОП.

Компетентності за ОП:

ЗК 3. Здатність планувати та управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати якість виконуваних робіт.

ЗК 4. Здатність виявляти та вирішувати проблеми у сфері професійної діяльності, бути критичним і самокритичним.

ФК 4. Здатність створювати позитивний психологічний мікроклімат, що сприяє навчанню всіх учасників освітнього процесу, незалежно від їх соціально-культурно-економічного контексту.

ФК 6. Здатність будувати індивідуальну траєкторію навчання й виховання учнів на основі знань про індивідуально-психологічні та вікові особливості особистості.

ФК 13. Здатність до проектування освітнього процесу з хімії в закладах загальної середньої освіти з урахуванням освітніх потреб, здібностей учнів, психофізіологічних особливостей їх пізнавальної діяльності відповідно до сучасних освітніх тенденцій.

Програмні результатами навчання за ОП:

ПРН 5. Знати принципи і прийоми збору, систематизації, узагальнення і використання інформації, проведення наукових досліджень і методичної роботи підготовки інформаційних і науково-методичних матеріалів з спеціальності.

ПРН 12. Уміти розв'язувати педагогічні ситуації під час навчання та у процесі професійної діяльності, що передбачає, зокрема, і застосування іноземної мови.

ПРН 14. Володіти методиками психолого-педагогічної діагностики розвитку учнів, методами освітньо-виховної роботи в соціумі, способами організації просвітницької, профілактичної роботи та використовувати результати у науково-дослідницькій діяльності.

ПРН 17. Здійснювати рефлексію та мати навички оцінювання передбачуваних проблем у професійній діяльності і поміркованого вибору шляхів їх вирішення.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні засади профільної освіти і самореалізації особистості

Тема 1. Базові принципи організації профільного навчання

Сутність, мета і принципи профільного навчання. Структура профільного навчання.

Форми організації профільного навчання. Допрофільна підготовка учнів.

Умови реалізації Концепції.

Тема 2. Професійна орієнтація у профільному навчанні

Об'єкт, предмет та завдання профорієнтації. Основні підходи і функції профорієнтації. Основні методологічні засади профорієнтації. Основні напрями профорієнтаційної роботи психолога

Тема 3. Особливості організації профорієнтаційної роботи зі школярами

Особливості організації профорієнтаційної роботи у сучасній українській школі. Етапи профорієнтаційної роботи у школі. Форми та методи профорієнтаційної роботи зі школярами. Навчально-методичний кабінет профорієнтації. Особливості організації профільного навчання у старшій школі.

Тема 4. Психологія професійного самовизначення і самореалізації особистості

Психологічний зміст та співвідношення ключових понять в контексті професійного самовизначення і самореалізації особистості. Психологічна сутність, типи та рівні професійного самовизначення. Професійне самовизначення та його етапи. Психологічна сутність поняття «самореалізація» особистості. Потенціал професійної самореалізації особистості.

Тема 5. Особистість у професійній діяльності

Поняття особистості у психології. Поняття «професійно обумовлена особистість» та її структура. Стадії професійного розвитку особистості як суб'єкта діяльності. Кризи професійного розвитку

Змістовий модуль II. Методичні засади організації профільного навчання в освіті

Тема 6. Професійна мотивація

Поняття мотивації. Класифікація та структура мотивів. Мотиви вибору професії та професійного навчання. Психологічні основи оптимального вибору професії.

Тема 7. Соціально-психологічний аналіз професійної діяльності

Психологічна сутність та структура професійної діяльності. Взаємозв'язок професійних вимог та індивідуально-психологічних особливостей особистості. Поняття професійної придатності та її складові. Готовність до професійної діяльності та її складові. Становлення і розвиток професійної ідентичності. Професійна мобільність як необхідна умова самореалізації сучасного фахівця.

Тема 8. Психологія професій

Професіографія як наука про професії. Вимоги до опису професій та методи професіографії. План опису професії. Класифікації професій.

Тема 9-10. Професійна консультація та психодіагностика в профільній освіті

Сутність, мета та завдання професійної консультації. Основні види, напрями та форми організації професійного консультування. Психотехнології профконсультування. Психодіагностика професійної діяльності.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	л а б.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Загальні засади профільної освіти і самореалізації особистості												
Тема 1. Базові принципи організації профільного навчання	8	2	2			4	6					6
Тема 2. Професійна орієнтація у профільному навчанні	4					4	6					6
Тема 3. Особливості організації профорієнтаційної роботи зі школярами	8	2	2			4	8	1	1			6
Тема 4. Психологія професійного самовизначення і самореалізації	8	2	2			4	8	1	1			6

особистості												
Тема 5. Особистість у професійній діяльності	6		2			4	6					6
Разом за змістовим модулем 1	34	6	8			20	34	2	2			30
Змістовий модуль II. Методичні засади організації профільного навчання в освіті												
Тема 6. Професійна мотивація	8	2	2			4	9		1			8
Тема 7. Соціально-психологічний аналіз професійної діяльності	10	2	2			6	8	1	1			6
Тема 8. Психологія професій	8	2	2			4	7		1			8
Тема 9-10. Професійна консультація та діагностика в профільній освіті	10	2	2			6	10	1	1			8
Разом за змістовим модулем 2	36	8	8			20	36	2	4			30
	70	14	16			40	70	4	6			60
Модуль 2												
ІНДЗ						20						20
Усього годин	90	14	16			20	40	90	4	6		20
												60

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Практичне заняття №1. Базові принципи організації профільного навчання	1	
2.	Практичне заняття №2. Професійна орієнтація у профільному навчанні	1	1
3.	Практичне заняття №3. Особливості організації профорієнтаційної роботи зі школярами	2	1
4.	Практичне заняття №4. Психологія професійного самовизначення і самореалізації особистості	2	1
5.	Практичне заняття №5. Особистість у професійній діяльності	2	1
6.	Практичне заняття №6. Професійна мотивація	2	
7.	Практичне заняття №7. Соціально-психологічний аналіз професійної діяльності	2	1
8.	Практичне заняття №8. Психологія професій	2	
9.	Практичне заняття №9. Професійна консультація та діагностика в профільній освіті	2	1

		16	6
--	--	----	---

8. Самостійна робота

№ з/п	Зміст навчального матеріалу	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Формування готовності до профільного навчання	2	3
2.	Основні напрями профорієнтаційної роботи.	2	3
3.	Основні структурні компоненти профорієнтації	3	4
4.	Сутність профільного навчання	3	4
5.	Активні методи навчання	3	4
6.	Форми профільного навчання	3	4
7.	Профільне навчання учнів з обмеженими можливостями здоров'я	3	4
8.	Контроль і оцінка якості профільної підготовки особистості	3	4
9.	Психолого-педагогічні засади організації профільної допрофесійної підготовки молоді	3	4
10.	Психологічна характеристика мотивів вибору професії	3	4
11.	Професійна ідентичність та його сутність	3	6
12.	Напрями і форми професійного консультування	3	4
13.	Проблема самореалізації в країні	3	6
14.	Профільна освіта за кордоном (стан розвитку)	3	6
		40	60

9. Індивідуальні завдання

Метою ІНДЗ є поглиблення і закріплення студентами теоретичних знань з дисципліни та набуття вмінь пов'язувати свої знання з практикою. Виконання ІНДЗ дає студентів можливість навчитися самостійно використовувати й узагальнювати теоретичні положення та інформаційні матеріали, формулювати власні погляди стосовно невирішених проблем та обґрунтовувати висновки і пропозиції, спрямовані на їх вирішення.

Основні етапи виконання ІНДЗ

I. Вибір теми та визначення завдань дослідження.

II. Добір та вивчення літератури, збирання та обробка інформації.

III. Складання плану роботи.

IV. Написання та оформлення ІНДЗ.

Робота здобувача з вибору теми ІНДЗ має розпочинатися з ознайомлення з тематикою ІНДЗ. Орієнтовна тематика подається в робочій програмі з дисципліни та навчально-методичному комплексі.

ІНДЗ повинно мати чітку логічну побудову з відповідними складовими елементами. Традиційно ІНДЗ складається зі вступу, основної частини, висновків та списку використаних джерел.

У вступі дають оцінку сучасного стану досліджуваної проблеми. Основна частина роботи поділяється на кілька розділів. Перший з них, зазвичай, присвячується теоретико-методологічним питанням досліджуваної теми; інші – питанням аналізу досліджуваної проблеми, обґрунтуванню висновків та пропозицій щодо її вирішення.

У висновках стисло підсумовують результати дослідження. Тут містяться висновки і пропозиції, що показують, якою мірою досягнута мета та вирішені завдання, поставлені у вступі.

Список використаних джерел включає перелік джерел, що використовувались при написанні ІНДЗ.

Обсяг ІНДЗ – 20-25 сторінок формату А 4 рукописного тексту або 15-20 сторінок комп'ютерного набору.

Приблизний обсяг структурних складових тексту ІНДЗ (кількість сторінок): вступ – 1-2; основна частина – 10-15; висновки – 1-2.

Рекомендована тематика ІНДЗ

1. Виконання наукового дослідження з проблем профільного навчання у сучасній школі за індивідуальним планом.
2. Розвиток профільного навчання в Україні. Концепція середньої освіти в Україні.
3. Критерії готовності вчителя до профільного навчання.
4. Профільне навчання: диференційовані форми.
5. Управлінсько-методичний супровід профільної школи.
6. Профільне навчання в ліцеї.
7. Оптимальні умови для навчання старшокласників у профільній школі.
8. Підготовка тез на одну з актуальних проблем теорії та методики профільного навчання.
9. Цілі, завдання, характеристика профорієнтації.
10. Особливості профорієнтаційної роботи практичного психолога.
11. Характеристика основних нормативно-правових документів, які регулюють профорієнтаційну діяльність.
12. Структурні компоненти профорієнтаційної роботи та їх характеристика.
13. Історія профорієнтації: профорієнтаційні дослідження у зарубіжній психології.
14. Історія вітчизняної профорієнтаційної діяльності.
15. Вікова динаміка професійного самовизначення особистості.
16. Психолого-педагогічні умови формування «внутрішньої позиції» суб'єкта праці у дошкільному, молодшому шкільному, підлітковому і ранньому юнацькому віці.
17. Умови оптимального вибору професії.
18. Стадії професійного становлення особистості як активного суб'єкта праці.
19. Стадії вибору професії.
20. Експертна оцінка рівня сформованості особистості як активного суб'єкта праці.
21. Класифікація професій. Принципи вітчизняних класифікацій.
22. Загальна характеристика профконсультації та її місце в системі профорієнтації.
23. Функції і принципи професійної консультації. Професійно важливі якості консультанта.

24. Напрями організації профконсультативної допомоги. Етика профконсультації.
25. Інтерес як мотив вибору професії, класифікація інтересів.
26. Самооцінка профпридатності як мотив вибору професії: різновиди, вікові особливості самооцінки.
27. Обов'язок перед суспільством як мотив вибору професії.
28. Загальна характеристика здібностей. Застосування тестів з метою діагностики здібностей.
29. Організація професіографічного аналізу особистості.
30. Психологічні чинники основних компонентів профпросвіти.
31. Професіологія та професіографія як компоненти профінформації.
32. Характеристика основних розділів професіограми.
33. Характеристика психологічних чинників професіограми.
34. Вивчення професійних інтересів і професійних намірів учнів: характеристика психодіагностичного інструментарію.
35. Психодіагностичний інструментарій дослідження психофізіологічних функцій суб'єктів праці.
36. Методики дослідження професійно важливих якостей особистості.
37. Етапність професійного відбору та оцінка його ефективності. Документація профвідбору.
38. Особливості, завдання, умови визначення профадаптації як етапу профорієнтації, її види. Характеристика основних показників професійної придатності.

10. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни використовуються як традиційні методи навчання (лекції різних видів, розповідь, бесіда, вправи тощо), так і інноваційні (метод проектів, мозковий штурм, розв'язування виховних ситуацій тощо).

11. Методи контролю

Усне опитування, колоквіуми, поточне тестування, письмовий підсумковий контроль. Для контролю знань та умінь використовуються методи усного, практичного, письмового та тестового контролю. Поточне оцінювання під час практичних занять, тематичне тестування, оцінка за реферат, підсумковий модульний тестовий контроль.

12. Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінки **«відмінно» (А)** заслуговує слухач, який виявив всебічні, системні й глибокі знання та розуміння навчального матеріалу і вміння вільно виконувати передбачені програмою завдання, ознайомлений з основною і додатковою психологічною літературою.

Зазвичай, оцінка **«відмінно»** ставиться студентам, які засвоїли взаємозв'язок основних категорій і понять психології профільної школи, усвідомлюють значення наукових знань для організації педагогічного процесу та науково-педагогічної діяльності викладача, творчо використовують їх при розв'язанні ситуаційних психолого-педагогічних завдань.

Оцінки **«добре» (ВС)** заслуговує студент, який виявив повне знання та розуміння навчального матеріалу, успішно виконав передбачені програмою завдання, засвоїв рекомендовану основну психологічну літературу.

Як правило, оцінка *«добре»* виставляється студентам, які засвідчили системні знання та розуміння з психології профільної школи і здатні до їх самостійного поповнення та оновлення під час подальшої навчальної роботи і професійної діяльності. Одночасно вони допустили несуттєві неточності, пропуски, помилки, які змогли самостійно виправити.

Оцінки *«задовільно» (DE)* заслуговує студент, який виявив знання та розуміння основного навчального матеріалу в обсязі, потрібному для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією, частково справився з виконанням передбачених програмою завдань, ознайомлений із частиною рекомендованої основної психологічної літератури.

Зазвичай, оцінка *«задовільно»* виставляється студентам, які допустили суттєві помилки у відповіді на семінарському занятті, іспиті або при виконанні тестових завдань, але продемонстрували здатність усунути ці помилки за допомогою викладача.

Оцінка *«незадовільно» (Fx)* виставляється студентіві, який виявив значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не знайомий з основною психологічною літературою.

Як правило, «незадовільна» оцінка виставляється студентам, у яких відсутні знання з психології профільної школи або їх недостатньо для продовження навчання чи початку професійно-педагогічної діяльності.

13. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти освіти

Поточне тестування та самостійна робота									ІНДЗ	Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2						
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	20	10	100
8	8	8	8	8	8	8	8	6			

Т 1, Т 2 ... Т 9 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка в ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
75–81	C		
69–74	D		
60–68	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
1–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Рекомендована література

Основна

1. Якимчук І.П., Якимчук Б.А. Психологія профільної освіти: навч. посіб./МОН України, Уманський держ. Пед. ун-т імені Павла Тичини, каф. психології; уклад.: І.П.Якимчук, Б.А.Якимчук. Умань: ВПЦ «Візаві», 2023. 163 с.
2. Концепція профільного навчання в старшій школі. *Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України*. 2003. № 24. С. 3-15.
3. Закон України «Про освіту». К., 5 вересня 2017 року, № 2145-VIII.
4. Галузева Програма впровадження профільного навчання 2008-2010 рр. (схвалена колегією Міністерства освіти і науки України, протокол №4/11-2 від 24.04.2008)
5. Закон України «Про загальну середню освіту» (ст.9,15,18,30,32,36 Концепція профільного навчання у старшій школі (нова редакція) (наказ МОН№854 від 11.09.2009)
6. Шиян Н. І. Дидактичні засади профільного навчання у загальноосвітній школі сільської місцевості. Харків, 2005. 143 с.
7. Шиян Н.І. Профільне навчання у школах сільської місцевості: теорія і практика. Полтава: АСМІ. 2004. 442 с.

Допоміжна

1. Бібік Н.М. Проблема профільного навчання в педагогічній теорії і практиці. Профільне навчання: Теорія і практика // Зб. наук. праць за матеріалами методолог. Семінару АПН України. Київ: Пед.преса, 2006. С. 23-29.
2. Бібік Н. Профільна школа як стратегія рівного доступу до якісної освіти. Директор школи. 2004.- №37, С.2-3.
3. Василенко Н.В. Організація профільного навчання в середній школі. Методичні та нормативні засади організації профільного навчання.//Завучу. Усе для роботи. 2009.
4. Котова О. Принципи організації профільного навчання у старшій школі/ О. Котова . 2009. №2. С. 43-50
5. Кремінь В.Г. Людиноцентризм як філософія творення українського суспільства. Профільне навчання: Теорія і практика // Зб. наук. праць за матеріалами методолог. Семінару АПН України. Київ: Пед. преса, 2006. С. 7-14.
6. Огнев'юк В.О. Профільна школа в категоріях цілей і цінностей освіти. Профільне навчання: Теорія і практика. Київ: Пед. преса, 2006. С. 15-22.
7. Пакуш М.А. Критерії готовності вчителя до профільного навчання фізики. Методичні рекомендації. Львів: Спом, 2004. 16 с.
8. Пакуш М.А. Науково-методичне забезпечення підготовки вчителя до профільного навчання фізики у загальноосвітніх навчальних закладах. Львів: Спом, 2005. 20с.
9. Переходимо на профільне навчання. Інформаційно-методичні матеріали на допомогу працівникам освіти / Упорядники: Мороз Г.П., Николин М.М.
10. Профільне навчання: теорія і практика. К.: ВВП «Компас», 2007. 192 с.
11. Професійна підготовка вчителів у Західній Європі: спільність і розбіжності. Київ, 1997.
12. Самодрин А.П. Принцип профільного навчання. Психолого-педагогічний супровід профілізації освіти: теорія і практика. 2008. С. 39-43.
13. Самодрин А. Профільне навчання в загальноосвітньому навчальному закладі / Анатолій Самодрин // Імідж сучасного педагога. 2004. № 7. С. 51-54

15. Інформаційні ресурси

1. Смарт освіта. URL: <http://nus.org.ua/>
2. Офіційний сайт МОН України. URL: <http://www.mon.gov.ua/>
3. Програма Intel «Навчання для майбутнього». URL: <http://www.iteach.com.ua>
4. Сайт Верховної Ради України, законодавча база. URL: www.zakon.gov.ua

5. Нормативно-методичні матеріали, перелік програм та підручників. URL:

www.mon.gov.ua/sms_ce

6. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#Text>

7. Концепція профільного навчання в старшій школі. URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/37784/